

Variksenmarjadyynit

Urkalkade permanenta sanddyner med kråkris

Koodi: 2140

Luontodirektiivin luontotyyppi (liite I)

Luontodirektiivin ensisijaisesti suojeltu luontotyyppi

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, kehityssuunta paraneva

Luonnehdinta

Dyynit syntyvät tuulen liikuttaessa ja kasatessa hiekkaa, ja ne muodostavat merenrannoille yleensä useista dyynityypeistä koostuvia kehityssarjoja. Variksenmarjadyynit on kehityssarjassa yleensä myöhäisvaiheen dyynityyppi, jonka takana alkavat metsäiset dyynit. Maasto voi variksenmarjadyyneillä olla melko tasaista, mutta variksenmarjakasvustot voivat myös muodostaa pyöreitä dyynikumpuja, jotka kohoavat tasaisiksi kuluneilta hiekkapinnoilta.

Dyynityyppiä kutsutaan myös ruskeiksi dyyneiksi, koska ehdoton valtalaji on variksenmarja, joka antaa maastolle ruskehtavan sävyn. Muita tavallisia lajeja ovat mm. sianpuolukka ja hanhenpaju.

Variksenmarjadyynien luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat variksenmarjan runsaus ja elinvoimaisuus, kasvillisuuden kulumattomuus (ei laajoja paljaan hiekan pintoja) sekä puiden ja pensaiden vähäisyys. Esiintymän arvoa nostaa, jos luontotyyppi on osa luontaista dyynien kehityssarjaa.

Levinneisyys

Variksenmarjadyynejä on paikoittain Suomen rannikolla, pääasiassa laajoilla rannikodydynialueilla muun muassa

Hailuodossa, Kalajoella, Kokkolan Vattajalla, Uudessakaarlepöydässä ja Hankoniemellä. Pienempiä, yksittäisiä esiintymiä on myös muun muassa Itäisellä Suomenlahdella, jossa kokonaisia dyynien kehityssarjoja ei ole.

Nykytila ja uhkatekijät

Variksenmarjadyynien pinta-ala on vähentynyt, koska avoimet dyynimme ovat kiihtyvää vauhtia metsittyneet yleisen rehevöitymiskehityksen myötä. Toisaalta myös kulutus on aiheuttanut variksenmarjadyyneille laajoja kokonaan kasvittomia laikkuja. Myös rakentaminen on paikoin hävittänyt dyynejä.

Metsittyminen ja kuluminen säilyvät myös tulevaisuuden uhkina, mutta rakentaminen suoraan dyynien päälle on loppunut, koska vähäpuustoiset dyynit on luonnonsuojelulailla suojeltava luontotyyppi. Uusia tulevaisuuden uhkia ovat ilmastomuutokseen liittyvä merenpinnan nousu sekä tuuliolosuhteiden muutokset, jotka voivat vaikuttaa dyynejä synnyttäviin ja ylläpitäviin luonnon prosesseihin.

Kuva: Anne Raunio